

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Український правопис: нова редакція»

Кількість кредитів ECTS – 3 кредити

I. Основна мета засвоєння курсу – вивчення змін, внесених до нової редакції українського правопису стосовно графіки, орфографії та пунктуації як його підсистем.

II. Місце навчальної дисципліни в програмі підготовки фахівців даного напрямку підготовки (спеціальності).

Дисципліна «Український правопис: нова редакція» дозволяє набути студентам додаткових фахових компетенцій при опануванні циклу дисциплін професійної підготовки.

Курс «Український правопис: нова редакція» тісно пов'язаний з усіма розділами сучасної української літературної мови, українською мовою за професійним спрямуванням, стилістикою.

Завдання дисципліни «Український правопис: нова редакція» – сформувати у бакалаврів і магістрів усіх спеціальностей :

- внутрішню потребу дотримуватися норм сучасної української літературної мови;
- розуміння того, що з огляду на динамічний характер мовної норми зміни в мовно-писемній практиці – явище цілком природне;
- виробити правописні та пунктуаційні навички відповідно до змін у сучасній редакції правопису.

IV. Основні знання та уміння, яких набуває студент після опанування даної дисципліни.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

Знати:

- історію українського правопису;
- зміни в українській графіці;
- принципи українського правопису;
- зміст основних понять орфографії;
- зміни у правописних нормах;
- уточнення в пунктуації:
 - звуковий і фонемний склад української мови;
 - фонетичні явища у потоці мовлення;
 - чергування звуків;
 - правила складоподілу;
 - співвідношення між звуками і буквами;
 - орфографічні правила;
 - частини мови, принципи їх виділення, перехід слів із однієї частини мови в іншу;
 - типи словосполучень;
 - типи речень;

Уміти:

- послуговуватися дієсловами активного стану при поясненні орфограм (напр., *м'який знак пишемо* замість *м'який знак пишеться*, що було в попередній редакції; аналогічно вживати: *Е чергуємо з І, разом пишемо, складні слова утворюємо* і под.);
- при поясненні орфограм чітко розмежовувати звук і букву (пор.: «апостроф пишеться перед *я, ю, є, ї* після губних приголосних» у попередній редакції правопису і «апостроф пишемо перед *я, ю, є, ї* після букв на позначення губних приголосних» – у сучасній);
- правильно писати слова (питомі та іншомовні), у правописі яких відбулися зміни;
- правильно вживати закінчення відмінюваних слів (загальних і власних назв);
- уживати розділові знаки.
 - дотримуватися закономірностей чергування фонем та звуків у мовленні;
 - встановлювати звуко-буквене співвідношення у словах;
 - орфоепічно правильно вимовляти голосні й приголосні звуки та звукосполучення, правильно наголошувати слова;
 - ділити слова на склади, правильно переносити їх з рядка в рядок;
 - грамотно писати, обґрунтовувати написання орфографічними, пунктуаційними правилами та правилами літературної вимови;
 - користуватися критеріями для встановлення частин мови;
 - визначати граматичні значення слів різних частин мови;
 - представляти повні граматичні парадигми частин мови;
 - правильно вживати відмінкові форми частин мови в тексті;
 - доречно використовувати прийменники, сполучники, частки, вигуки;
 - конструювати прості двоскладні та односкладні речення (повні й неповні), слова-речення, стилістично правильно їх вживати; правильно ставити розділові знаки;
 - встановлювати засоби ускладнення простого речення, ставити розділові знаки при них, дотримуючись правил пунктуації;
- аналізувати та самостійно будувати складні дво- та багатокomпонентні речення, правильно ставити розділові знаки.

V. Короткий зміст дисципліни:

Лекції (4 години)

Тема 1. З історії українського правопису (XXI ст.). Принципи правопису: дискусійні питання – 2 год.

Тема 2. Методологія та мотивація змін в останній редакції правопису. – 2 год.

Практичні заняття (20 годин)

Тема 1-2. Буквені позначення деяких голосних звуків, приголосних звуків.

Чергування голосних. Чергування приголосних – 1 год.

Тема 3. Уживання прийменників *у, в* і початкових *у-, в-*. Уживання сполучників, часток *і, й* та початкових *і-, й-*. Уживання прийменника *з* і його варіантів *із, зі(зо)*. – 2 год.

Тема 4. Уточнення в темах з розділу «Правопис частин основи слова»: спрощення в буквосполученнях, подвоєння букв, правопис префіксів (*архі-, архи-; анти-*,

квazi-), правопис суфіксів (суфікси на утворення фемінітивів – іменників на означення осіб жіночої статі; суфікси для утворення імен по батькові). – 2 год.

Тема 5. Правопис слів разом, із дефісом, окремо:

- сполучні голосні та голосні, які у словах виконують роль сполучного звука;
- частини двох-, трьох-, чотирьох- та дво-, три-, чотири- у складних словах;
- Правила написання разом з іншомовними частинами;
- Написання пів і пів-;
- Уточнення правил написання з дефісом іменників, прикметників;
- Уточнення у правилах написання прислівників разом – 4 год.

Тема 6-7. Уживання великої букви. Правила переносу (орфографічні, технічні). Графічні скорочення – 1 год.

Тема 8. Правопис закінчень відмінюваних слів. Творення дісприкметників – 3 год.

Тема 9. Правопис слів іншомовного походження – 2 год.

Тема 10. Уживання розділових знаків

- групування правил до кожної теми блоками, деталізація їх;
- дужки;
- лапки;
- скісна риска;
- розділові знаки для оформлення цитат;
- правила рубрикації тексту і розділові знаки для оформлення пунктів переліку. – 3 год.

Контрольна робота – 2 години.

VI. Назва кафедри та викладацький склад, який буде забезпечувати викладання курсу

Кафедра педагогіки та методик навчання української й іноземної мов факультету педагогіки і психології:

професор Семеренко Ганна Василівна, доцент Литвин Любов Петрівна, доцент Топіха Віра Андріївна, викладач Степанчук Олена Вікторівна

Обсяг навчального навантаження та термін викладання курсу

На вивчення дисципліни відводиться 90 годин (3 кредити ECTS), з яких аудиторних – 24 год.: лекційних – 4 год., практичних – 20 год.; самостійна робота – 66 год.

VI. Основні інформаційні джерела до вивчення дисципліни

Основні:

1. Український правопис. 4-те видання, випр. і допов. – К.: Наукова думка, 1993 (також видання наступних років). – 239 с.
2. Український правопис. – К.: Наукова думка, 2019. – 392 с.
3. Новий український правопис. – К.: «Центр учбової літератури», 2019. – 284 с.
4. Український правопис – Міністерство освіти і науки (комп'ютерна версія, режим доступу: [mon.gov.ua/storage/app/media/2019 PDF](http://mon.gov.ua/storage/app/media/2019%20PDF))

Допоміжні:

5. Український правопис. Проект найновішої редакції. – К.:1999: Наук. думка. – 340 с.
6. Вихованець І. Ненаукові пристрасі навколо українського правопису// Українська мова. – 2004. – №2. – С. 3-24.

Підручники, посібники, довідкова література:

7. Бевзенко С.П. та ін. Сучасна українська мова. Синтаксис: Навч. посіб. / С.П. Бевзенко, Л.П. Литвин, Г.В. Семеренко. – К.: Вища школа, 2005. – 270 с.
8. Доленко М.Т., Дацюк І.І., Квашук А.Г. Сучасна українська мова. – К.: Вища школа, 1987. – 351 с.
9. Козачук Г.О. Українська мова: Практикум: Навч. посіб. – 2-ге вид., переробл. і допов. – К.: Вища школа, 2008. – 414 с.
10. Литвин Л.П., Семеренко Г.В. Українська мова за професійним спрямуванням: теорія і практика: навч. посіб./Л.П. Литвин, Г.В.Семеренко. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2016. – 424 с.
11. Морфемний словник /Укладач Л.М. Полюга. – К.: Рад.школа, 1983.
12. Пилинський М.М. Мовна норма і стиль. – К.: Наукова думка, 1986. – 288 с.
13. Плющ М.Я., Грипас Н.Я. Граматика української мови в таблицях: навч. посіб. – К.: Вища школа, 2004. – 167 с.
14. Плющ М.Я. Граматика української мови. Морфеміка. Словотвір. Морфологія. Підручник. 2-е вид., допов. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2010. – 328 с.
15. Плющ М.Я. Проблема відокремлення і відокремлених компонентів речення (семантико-синтаксичний і комунікативний аспекти): навч. посіб. – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2010. – 92 с.
16. Плющ М.Я., Грипас О.Ю. Системна організація граматичної будови української мови.Таблиці. Схеми: навч. посіб. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2015. – 264 с.
17. Сікорська З.С. Українсько-російський словотворчий словник. – К.: Рад. школа, 1995.
18. Словник іншомовних слів / За ред. О.С. Мельничука. – К.: Головна редакція УРЕ АН УРСР, 1974.
19. Сучасна українська літературна мова / За ред. М.Я. Плющ. – К.: Вища школа, 1994. – 415 с.
20. Сучасна українська літературна мова: Підручник. 2-е вид., перероб. і допов. / За ред. А.П. Грищенка. – Вища школа, 1997. – 494 с.
21. Сучасний словник іншомовних слів / Уклали: О.І. Скопненко, Т.В. Цимбалюк. – К.: Довіра, 2006.
22. Українська літературна вимова і наголос. – К.: Наукова думка, 1973.
23. Українська мова. Енциклопедія. – К.: Вид-во «Українська енциклопедія» імені М.П. Бажана, 2000.
24. Український орфографічний словник: Орфографічний словник української мови / Уклад.: М.М. Пешак та ін. – 3-є вид., переробл. і допов. – К.: Довіра, 2002.
25. Фаріон І.Д. Мовна норма: знищення, пошук, віднова (культура мовлення публічних людей): [монографія]. - Вид. 3-тє, доп. – Івано-Франківськ: Місто НВ, 2013. – 332 с.
26. Чабайовська М.І. Мовний розбір у вищій та початковій школі: Навч.-метод. Посібник. – Тернопіль: Мальва-ОСО, 2008. – 124 с.
27. Шкурятяна Н.Г., Шевчук С.В. Сучасна українська літературна мова. – К.: Вища школа, 2007. – 823 с.

28. Яценко І.Т. Морфемний аналіз: Словник-довідник / За ред. Н.Ф. Клименко. – К.: Вища школа, 1980.

15. Інформаційні ресурси

29. Електронна бібліотека НПУ імені М.П. Драгоманова.

